

بررسی و ارزیابی اصالت طرح‌های توسعه شهری در بافت‌های تاریخی

(مطالعه موردی: طرح احیای میدان امام علی (ع) اصفهان)

اسفندیار زبردست^۱، سید محمد امامی^{۲*}

^۱ استادیار دانشکده شهرسازی، پردیس هنرهای زیبا، دانشگاه تهران

^۲ کارشناس ارشد برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای، دانشکده شهرسازی، پردیس هنرهای زیبا، دانشگاه تهران

(تاریخ دریافت: ۹۱/۳/۱۵ تاریخ پذیرش: ۹۱/۷/۲۵)

چکیده

بی‌توجهی به اصالت بافت تاریخی، صدمات جبران‌ناپذیری برای ثروت‌های ناملموس اجتماعات محلی در پی دارد. اگر چه مفهوم اصالت در متون شهرسازی دهه‌های اخیر، کاربرد بسیاری پیدا کرده اما در عمل، معیارهای شهرسازی با اصالت کمتر بررسی شده‌اند. استخراج معیارهای کاربردی اصالت که سؤال اصلی پژوهش بر محور آن شکل گرفته، مطالعات جامع و بین‌رشته‌ای را می‌طلبد. در این پژوهش که با استفاده از روش قیاسی-استقرایی و بر اساس مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای در حوزه‌های مشترک شهرسازی و علوم اجتماعی انجام شده، سه معیار اصلی اصالت معرفی می‌شود که عبارتند از: حفظ و تقویت حس هویت و منحصر‌بفردی مکان، عدم پیروی از رویکردهای ضد اصالت و رعایت راهکارهای شهرسازی با اصالت. هر یک از این معیارها دارای زیر معیارهای گوناگونی هستند. پاسخگویی به نیازها و سلیقه‌های جامعه و ارائه چارچوب‌ها و دستورالعمل‌های کلی دو زیر معیار شهرسازی با اصالت هستند. پیروی شکل ۱ از خیال، پیروی شکل از ترس و پیروی شکل از امور مالی از معیارهای ضد اصالت محسوب می‌شوند؛ پیروی شکل از خیال به تکرار عینی شکل‌ها از مکان‌ها و زمان‌های دیگر به زمان حاضر و پیروی شکل از ترس به تأثیر طرح توسعه شهری بر جدایی‌گزینی نژادی-قومی، درآمدی و سنی اشاره دارد. برای حفظ اصالت مکان نیز لازم است سیاستگذاری‌ها و طرح‌های توسعه شهری، به صورت چارچوب‌ها و دستورالعمل‌های کلی ارائه شوند، چرا که بر اساس این چارچوب‌ها و دستورالعمل‌های کلی، امکان تغییر طرح‌ها و سیاست‌ها در فرآیندی پویا و بی‌پایان برای پاسخگویی به نیازها و سلیقه‌های متنوع جامعه وجود دارد. در این مطالعه پس از معرفی این معیارها، اصالت مکان طرح احیای میدان امام علی (ع) با استفاده از روش AHP مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج این ارزیابی نشان داد که اگرچه این طرح از مجموع معیارها نمره قابل قبول کسب می‌کند اما در معیار عدم پیروی از رویکردهای ضد اصالت، وضعیت مناسبی ندارد.

واژگان کلیدی: ارزیابی، اصالت، بافت تاریخی، طرح توسعه شهری.

Examination and Evaluation of Authenticity of Urban Development Plans in Historic Textures

(A case study: Imam Ali Square Revitalization Plan, Isfahan)

Esfandiar Zebardast, Ph.D.

Assistan Professor, University of Tehran

Seyed Mohamad Emami

M.A. in Urban and Regional Planning, University of Tehran

Abstract:

Paying less attention to the authenticity of historic textures causes a serious damage to local community heritages. Although the concept of authenticity has been used in the urban planning literature in recent decades, but very few studies have examined and assessed the criteria of authentic urban planning. The main objective of this article is to extract functional criteria for depicting the authenticity from comprehensive and interdisciplinary studies. This research, using an inductive-dituctive research method in urban planning and social sciences fields of study, introduces three criteria: preserving and enhancing place identity, non-attendance to anti-authenticity approaches and paying attention to authentic urban planning strategies. Each of these criterion are devided into some sub-criteria. Responding to community needs and presenting frameworks and holistic functions are the two criteria of authentic urban planning. 'Form follows fiction', 'fear' and 'finance' are the anti-authenticity criteria; form follows fiction means that copying form from other places and from oter times to present, and form follows fear refers to racial and financial desegregations as effects of urban development plans. Also presenting holistic frameworks and action plans are necessary for preserving the authenticity of urabn development plans. Because of these holistic plans, there is possibility for adopting plans and policies in the endless process of responding to the variable needs. In this study, after introducing those criteria, the authenticity of Imam Ali Square revililazation plan is assessed using an AHP method. The result of this assessment indicates that although this plan is reasonable to be authentic but it isn't desirable enough for abstaining from anti-authenticity approaches.

Keywords: Evaluation, Assessment, Authenticity, Historic Textures, Urban Development Plans.